

НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Методические рекомендации и практикум
для студентов, обучающихся
по направлению 051 – Экономика

Издательство НУА

НАРОДНАЯ УКРАИНСКАЯ АКАДЕМИЯ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації для студентів,
що навчаються за спеціальністю
051 – Економіка
(для всіх форм навчання)

Харьков
Издательство НУА
2018

УДК УДК 658.589
ББК 65.291.551я73
І-19

*Затверджено на засіданні
кафедри економіки та права
Протокол № 10 от 07.05.2018*

Автор-упорядник: канд. держ.упр., доц. *В. Ю. Бабаєв*
Рецензент: канд. екон. наук, доц. *Л. І. Комір*

Методичні рекомендації призначені для студентів денної та заочної форм навчання, які навчаються за програмою підготовки магістрів галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 – Економіка.

До кожної теми курсу наведено методичні поради до вивчення навчального матеріалу, рекомендовано питання для обговорення на семінарських заняттях, запропоновано теми індивідуальних наукових доповідей, ситуаційні завдання для роботи у малих групах, вказано рекомендовану літературу для вивчення курсу.

Наведено питання до іспиту та творче індивідуальне дослідне завдання для виконання в межах самостійної роботи студента.

І-19 Інноваційний розвиток підприємства: метод. рек. для студентів, що навчаються за спец. 051 – Економіка (для всіх форм навчання) / Нар. укр. акад., [каф. економіки і права ; авт.-упоряд. В. Ю. Бабаєв.] – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 28 с.

УДК 658.589
ББК 65.291.551я73

© Народная украинская академия, 2018

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» є формування у студентів знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

Зміст дисципліни передбачає: вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем; вивчення механізмів управління забезпеченням результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств; опанування знаннями щодо управління ефективністю інвестування в інновації; набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми підготовки студенти повинні знати:

- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку національних економік;
- світовий досвід державної підтримки інновацій, методи та моделі їх державного регулювання;
- стратегії виходу підприємств кризового стану на основі впровадження інновацій;
- інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування;
- імперативи формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей в Україні;

– основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема, стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні.

У процесі вивчення навчальної дисципліни студент повинен навчитися:

– обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;

– збирати і систематизувати маркетингову інформацію для вибору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару;

– оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування;

– розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;

– ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;

– економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства.

Відповідно до цих завдань, методичні рекомендації допомагатимуть студентам раціонально планувати свій час і результативно готуватися до занять за кожною темою курсу.

Вивчення матеріалу навчальної дисципліни завершує іспит.

ТЕМА 1. ІННОВАЦІЇ І ЦИКЛІЧНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ. КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

При вивченні теми студентам необхідно звернути увагу на такі питання: поняття інновацій, їх вплив на економічну систему; поняття інноваційної діяльності; об'єкти інноваційної діяльності; цілі науково-технічного та інноваційного розвитку; показники наукомісткості виробництва.

Необхідно уявити зміст поняття економічного зростання, виявити причини циклічного розвитку економіки, вивчити основні економічні цикли, розглянути фази економічних циклів (криза, депресія, поживлення та піднесення). Слід вивчити основні положення теорії "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва, теорії інновацій Й. Шумпетера, концепції «Технологічних укладів».

Слід розглянути сутність та класифікацію інновацій; поняття «інноваційної діяльності» і «інноваційного процесу»; етапи і стадії інноваційного процесу. Студенти мають знати такі основні поняття, як: інноваційний продукт, інноваційна продукція, інноваційний проект, інноваційне підприємство, інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток підприємства, інноваційний розвиток економіки. Доцільно звернути увагу на сучасні напрямки інноваційного розвитку підприємства.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Поняття інновацій, їх вплив на економічну систему.
2. Поняття інноваційної діяльності.
3. Типи розвитку економіки: екстенсивний, інтенсивний, інноваційний.
4. Показники наукомісткості виробництва.
5. Причини циклічного розвитку економіки.
6. Сутність та види інновацій.
7. Етапи і стадії інноваційного процесу.
8. Зміст понять «інноваційний розвиток підприємства», «інноваційний розвиток економіки».

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Цілі науково-технічного та інноваційного розвитку.
2. Теорія "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва.
3. Положення теорії Й. Шумпетера.
4. Технологічні уклади.
5. Сучасні напрямки інноваційного розвитку підприємства.
6. Методи визначення напрямків інноваційного розвитку підприємства.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Стисло охарактеризуйте основні інновації компанії Samsung, укажіть до якого технологічного укладу вони відносяться.
2. Стисло охарактеризуйте основні інновації компанії Apple, укажіть до якого технологічного укладу вони відносяться.
3. Обґрунтуйте до якого технологічного укладу відноситься виробництво «розумних» виробів з деревини, наприклад, інтерактивних столів.

ТЕМА 2. ВИМІРЮВАННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ. КОМУНІКАЦІЇ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

При вивченні теми студентам слід звернути увагу на такі питання: класифікація чинників інноваційного розвитку підприємства; групи факторів інноваційного розвитку підприємств; різновиди ефектів інноваційної діяльності; показники рівня інноваційного розвитку на макроекономічному рівні; методи вимірювання рівня інноваційного розвитку; інформаційні ресурси для оцінки рівня інноваційного розвитку.

Слід розглянути сутність та функції комунікацій, особливості глобальної комунікації, поняття інформаційної технології, моделі комунікаційного процесу, поняття інформаційного суспільства та його головні ознаки, взаємозв'язок економіки знань та інноваційної економіки.

Потребують уваги такі питання, як: глобальне конкурентне середовище та

інформаційно-комунікаційні системи; основні напрями глобального перетворення економіки; особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації; оцінка інформаційних та комунікаційних технологій; ефективність маркетингових комунікацій в інноваційній сфері.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Групи факторів інноваційного розвитку підприємств.
2. Різновиди ефектів інноваційної діяльності.
3. Показники рівня інноваційного розвитку на макроекономічному рівні.
4. Сутність та функції комунікацій. Глобальна комунікація.
5. Поняття інформаційної технології. Моделі комунікаційного процесу.
6. Глобальне конкурентне середовище та інформаційно-комунікаційні системи.
7. Ефективність маркетингових комунікацій в інноваційній сфері.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Для однієї з країн: Швейцарія; Великобританія; США; Фінляндія; Німеччина; Республіка Корея; Гонконг; Японія; Китай; Україна. Визначити місце та динаміку у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом (ГІІ). Встановити, які параметри забезпечили вибраній країні її місце в рейтингу. Визначити проблемні для країни складові вказаного індексу (складові ГІІ для кожної з країн можна подивитись за посиланням <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>).

2. Поняття інформаційного суспільства та його головні ознаки.
3. Основні напрями глобального перетворення економіки.
4. Особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації.
5. Можливості розвитку ІТ-сектору та ІТ-кластерів в Україні.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Вкажіть напрями інноваційного розвитку компанії Apple та охарактеризуйте фактори, що вплинули та впливають на її інноваційний розвиток.

2. Вкажіть напрямки інноваційного розвитку компанії Google та охарактеризуйте фактори, що вплинули та впливають на її інноваційний розвиток.
3. Охарактеризуйте основні фактори успіху компанії Facebook.

ТЕМА 3. СУЧАСНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

При вивченні теми студентам необхідно звернути увагу на такі питання: сфера інноваційної діяльності (ринок новацій, ринок чистої конкуренції нововведень, ринок інвестицій, інноваційна інфраструктура); поняття ринку інновацій та його спеціальні особливості; попит на ринку інновацій; ринкова та технологічна невизначеність інновацій; поняття «інноваційна інфраструктура»; основні функції інноваційної інфраструктури.

Слід розглянути основні елементи інноваційної інфраструктури, зокрема: фінансово-економічний супровід інноваційної діяльності; сертифікація інноваційної продукції; захист прав інтелектуальної власності та консультаційне забезпечення; експертиза проєктів; розроблення спеціальних програм розвитку національних технопарків та інкубаторів тощо; складові елементи та характеристики форм передачі технологій на ринку інновацій (некомерційна, комерційна, вертикальна, горизонтальна, активна, пасивна).

Студенти мають розібратися з категоріями суб'єктів інноваційної діяльності: експлеренти, патієнти, комутанти і віаленти; розглянути особливості венчурного підприємства та його форм, особливості формування та функціонування бізнес-інкубаторів.

Слід звернути увагу на зв'язок інновацій, досліджень та виробництва; питання формування та функціонування нових організаційних структур (регіональні науково-технологічні центри; технопарки; технополіси); дослідити організаційні форми науково-технічної кооперації.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Поняття ринку інновацій та його спеціальні особливості. Об'єкти ринку інновацій.
2. Попит на ринку інновацій.
3. Основні функції інноваційної інфраструктури.
4. Елементи інноваційної інфраструктури: фінансово-економічний супровід інноваційної діяльності; сертифікація інноваційної продукції; захист прав інтелектуальної власності та консультаційне забезпечення; експертиза проектів; розроблення спеціальних програм розвитку національних технопарків та інкубаторів.
5. Складові елементи та характеристики форм передачі технологій на ринку інновацій: некомерційна, комерційна, вертикальна, горизонтальна, активна, пасивна.
6. Категорії суб'єктів інноваційної діяльності: експлоренти, патієнти, комутанти і віаленти.
7. Організаційні форми НДДКР.
8. Формування та функціонування нових організаційних структур: регіональні науково-технологічні центри; технопарки; технополіси.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Ринкова та технологічна невизначеність інновацій.
2. Охарактеризуйте функціонування технопарків в Україні.
3. Особливості функціонування технополісів.
4. «Кремнієва долина» (США): особливості організації, причини успіху.
5. Венчурне підприємство та його форми.
6. Організаційні форми науково-технічної кооперації.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Запропонуйте, які елементи інноваційної інфраструктури може використувати компанія Maxus, що працює в Україні.

2. Охарактеризуйте стан інноваційної інфраструктури в Україні.
3. «Сколково» та «Кремнієва долина»: основні відмінності.
4. Запропонуйте організаційну форму інноваційної діяльності для української компанії, яка планує опанувати виробництво «розумних» велосипедів та самокатів.
5. Запропонуйте організаційну форму інноваційної діяльності для середньої виробничої української компанії, що планує започаткувати виробництво «розумних» меблів.
6. Запропонуйте організаційну форму інноваційної діяльності для української компанії, яка планує виробляти «розумні» аксесуари для мобільних пристроїв.

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА. НАЦІОНАЛЬНІ ІННОВАЦІЙНІ СИСТЕМИ

При вивченні теми студентам необхідно звернути увагу на такі питання: нормативно-правове забезпечення діяльності інноваційних підприємств; зміст державної інноваційної політики; принципи та типи інноваційної політики; довгострокова та поточна інноваційна політика; методи державного регулювання інноваційної діяльності; форми та інструменти державної підтримки інноваційної діяльності; закордонний досвід державного регулювання інноваційного розвитку підприємств.

Слід вивчити зміст поняття «національна інноваційна система», зміст і генезис концепції національної інноваційної системи (НІС), основні складові НІС, типи НІС, структури національної інноваційної системи (суб'єкти, об'єкти, система відносин та визначальні чинники), особливості визначення національної інноваційної системи та модель інноваційного розвитку, види моделей інноваційного розвитку.

Необхідно дослідити чинники ефективності функціонування НІС;

перспективні напрями науково-технічних розробок в Україні; шляхи управління розвитком НІС.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Нормативно-правове забезпечення діяльності інноваційних підприємств.
2. Зміст, принципи та типи інноваційної політики.
3. Методи державного регулювання інноваційної діяльності.
4. Закордонний досвід державного регулювання інноваційного розвитку підприємств.
5. Концепція національної інноваційної системи (НІС).
6. Основні типи та складові НІС.
7. Особливості визначення національної інноваційної системи та моделі інноваційного розвитку.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Напрямки удосконалення державної інноваційної політики України в умовах євроінтеграції.
2. Інноваційна політика в ЄС.
3. Інноваційна політика США.
4. Державна підтримка інноваційної діяльності в Японії.
5. Інноваційна політика Сінгапуру.
6. Державна інноваційна політика в Китайській народній республіці.
7. Інноваційна політика в Республіці Корея.
8. Інноваційна політика Німеччини.
9. Моделі інноваційного розвитку.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Обґрунтуйте, які методи державної підтримки інноваційної діяльності підприємств є найбільш результативними в Україні а які в світі.

2. Визначте заходи державної підтримки, які можуть стосуватись української ІТ компанії при створенні нею інноваційних програмних продуктів для «розумних» меблів, квартир, будинків.

3. Визначте заходи державної підтримки, які можуть стосуватись ІТ компанії (що зареєстрована у Польщі) при створенні нею інноваційних програмних продуктів для «розумних» меблів, квартир, будинків.

4. Запропонуйте напрямки пріоритетного інноваційного розвитку України з урахуванням потреб та особливостей національної економіки.

ТЕМА 5. МАРКЕТИНГ ІННОВАЦІЙ

При вивченні теми студентам слід звернути увагу на такі питання, як: поняття та головні завдання маркетингу інновацій; варіанти інноваційного циклу; завдання маркетингу інновацій для підприємств інноваційного бізнесу; концепція життєвого циклу інновацій; етапи життєвого циклу інновацій.

Рекомендується детально вивчити види та етапи основних інноваційних циклів; специфіку ринкових досліджень для виявлення та аналізу попиту на інновації; фактори, які враховують під час попиту на нові товари; особливості виявлення прихованих, але не ідентифікованих (не розпізнаних) потреб.

Слід розглянути поняття дифузії інновацій; класифікацію споживачів за ставленням до інновацій; маркетингові стратегії подолання споживчого опору інноваціям на ринку; криві дифузії інновацій; внутрішні та зовнішні фактори мотивації споживача; характеристику засобів просування різних видів товарних інновацій; позиціонування інноваційних товарів на ринку.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Поняття та головні завдання маркетингу інновацій.
2. Варіанти інноваційного циклу.

3. Завдання маркетингу інновацій для підприємств інноваційного бізнесу.
4. Фактори, які враховують під час попиту на нові товари.
5. Виявлення прихованих, але не ідентифікованих (не розпізнаних) потреб.
6. Поняття дифузії інновацій.
7. Зацікавлені та незалежні джерела інформації.
8. Класифікація споживачів за ставленням до інновацій.
9. Криві дифузії інновацій.
10. Внутрішні та зовнішні фактори мотивації споживача.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Специфіка ринкових досліджень для виявлення та аналізу попиту на інновації.
2. Маркетингові стратегії подолання споживчого опору інноваціям на ринку.
3. Засоби просування різних видів товарних інновацій.
4. Позиціонування інноваційних товарів на ринку.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Запропонуйте систему маркетингу інновацій для середньої виробничої української компанії, що планує започаткувати виробництво «розумних» меблів.
2. Запропонуйте методи вимірювання і прогнозування можливого попиту на інноваційні продукти української компанії, яка планує виробляти «розумні» аксесуари для мобільних пристроїв.
3. Запропонуйте етапи інноваційного циклу для компанії Google для створення віртуального помічника на основі штучного інтелекту.

ТЕМА 6. СТРАТЕГІЇ ТА БІЗНЕС-МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

При вивченні теми студентам необхідно уявити поняття і принципи функціонування інноваційного підприємства, вивчити види інноваційного підприємництва, стратегії інноваційного розвитку підприємства.

Особливої уваги потребують питання розробки інноваційної стратегії розвитку підприємства; вивчення рівнів стратегічного планування інноваційної діяльності на підприємстві, рівнів стратегічного управління інноваційним процесом на підприємстві; дослідження способів та методів активізації інноваційної діяльності на підприємстві.

Студенти мають вивчити етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту; розглянути групи бізнес-процесів управління інноваційними проектами.

Слід звернути увагу на поняття інноваційного потенціалу та структуру потенціалу інноваційного розвитку; опанувати оцінку складових інноваційного потенціалу (інтелектуальної, інформаційної, інтерфейсної, науково-дослідної), методика інтегрального оцінювання складових інноваційного потенціалу; розуміти концептуальну схему управління інноваційним потенціалом, комбінації можливих складових потенціалу інноваційного розвитку.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Поняття і принципи функціонування інноваційного підприємства.
2. Стратегії інноваційного розвитку підприємства.
3. Особливості розробки інноваційної стратегії розвитку підприємства.
4. Рівні стратегічного управління інноваційним процесом на підприємстві.
5. Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту.
6. Поняття інноваційного потенціалу.

7. Структура потенціалу інноваційного розвитку.
8. Оцінка інтелектуальної складової.
9. Оцінка інформаційної складової.
10. Оцінка інтерфейсної складової та науково-дослідної.
11. Інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Види інноваційного підприємництва.
2. Способи та методи активізації інноваційної діяльності на підприємстві.
3. Групи бізнес-процесів управління інноваційними проектами.
4. Концептуальна схема управління інноваційним потенціалом.
5. Комбінації можливих складових потенціалу інноваційного розвитку.
6. Управління інноваційним потенціалом у найбільш успішних компаніях світу.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Обґрунтуйте інноваційну стратегію для компанії Google.
2. Запропонуйте інноваційну стратегію для компанії Maxus, що працює в Україні.
3. Запропонуйте, яку інноваційну стратегію доцільно реалізовувати українському підприємству ПАТ «Турбоатом» або АТ «ХТЗ» в сучасних умовах.
4. Запропонуйте інноваційну стратегію для української будівельної компанії, яка планує розпочати будувати «розумні» будинки та обладнувати «розумні» квартири.

ТЕМА 7. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА. РИЗИКИ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

При вивченні теми студентам необхідно розглянути систему механізмів фінансування інноваційних проектів, групи механізмів фінансування (інвестування) інноваційної діяльності, систему фінансування інноваційної діяльності на рівні держави, вихідні принципи, на основі яких будується система фінансування інновацій.

Слід дослідити етапи формування й оптимізації складу джерел і механізмів фінансування інновацій; переваги та недоліки методів інвестування (самофінансування, кредитування, акціонування, лізинг, селенг тощо).

Необхідно звернути увагу на поняття ризику та основні причини невизначеності і спричиненого нею ризику; види ризиків (зокрема, ризики помилкового вибору інноваційних проектів, ризики незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування, ризики невиконання господарських договорів, маркетингові ризики поточного постачання і збуту, ризики, пов'язані з забезпеченням прав власності, ризики, спричинені впливом факторів макрота мікросередовища тощо). Необхідно уявити цілі та етапи управління ризиками в інноваційній діяльності, вивчити методи оцінки ризиків та управління ризиками в інноваційній діяльності.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Система механізмів фінансування інноваційних проектів.
2. Етапи формування й оптимізація складу джерел і механізмів фінансування інновацій.
3. Переваги та недоліки методів інвестування (самофінансування, кредитування, акціонування, лізинг, селенг тощо).
4. Основні причини невизначеності і спричиненого нею ризику.

5. Ризики помилкового вибору інноваційних проектів.
6. Ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування.
7. Маркетингові ризики поточного постачання і збуту.
8. Ризики, пов'язані з забезпеченням прав власності.
9. Ризики, спричинені впливом факторів макро- та мікросередовища.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Система фінансування інноваційної діяльності на рівні держави.
2. Сучасні методи фінансування інноваційної діяльності на рівні компанії.
3. Краудфандінг як механізм залучення фінансових ресурсів для інноваційного проекту.
4. Методи оцінки ризиків інноваційної діяльності.
5. Цілі та етапи управління ризиками в інноваційній діяльності.
6. Світовий досвід застосування методів управління ризиками в інноваційній діяльності.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Запропонуйте механізми фінансування інноваційної діяльності української компанії, яка планує опанувати виробництво «розумних» велосипедів та самокатів.
2. Запропонуйте механізми фінансування інноваційної діяльності для української компанії, яка планує виробляти «розумні» аксесуари для мобільних пристроїв.
3. Запропонуйте варіант моделі залучення інвестицій для інноваційного розвитку підприємств в Україні.
4. Визначте можливі ефекти та ризики інноваційної діяльності для української виробничої компанії, що планує започаткувати виробництво «розу-

мних» меблів для ринків України.

5. Визначте можливі ефекти та ризики інноваційної діяльності для української компанії, яка планує опанувати виробництво «розумних» велосипедів для ринків ЄС.

6. Визначте можливі ефекти та ризики інноваційної діяльності для міжнародної компанії, яка планує започаткувати виробництво в Україні інноваційного персонального електротранспорту для ринків України, ЄС, РФ та ін. країн.

ТЕМА 8. ОХОРОНА ПРАВ ТА ЕКОНОМІКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

При вивченні теми студентам необхідно вивчити поняття інтелектуальної власності, ознаки та класифікацію об'єктів інтелектуальної власності.

Доцільно розглянути правовий захист продуктів інтелектуальної діяльності в Україні; дослідити особливості застосування права інтелектуальної власності, авторського права, права на промислову власність та ін.

Слід опанувати методи оцінювання інтелектуального капіталу; запам'ятати принципи, підходи та методи управління інтелектуальним капіталом підприємства.

Питання для обговорення на семінарському занятті:

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Ознаки та класифікація об'єктів інтелектуальної власності.
3. Право інтелектуальної власності.
4. Авторське право.
5. Право на промислову власність та ін.

6. Принципи, підходи та методи управління інтелектуальним капіталом підприємства.

7. Економіка інтелектуальної власності.

8. Економічна безпека інноваційної діяльності.

Теми індивідуальних наукових доповідей:

1. Правовий захист продуктів інтелектуальної діяльності в Україні.

2. Методи оцінювання інтелектуального капіталу.

3. Практика управління інтелектуальним капіталом в провідних компаніях світу.

Ситуаційні завдання для розв'язання у малих групах:

1. Обґрунтуйте вибір способу охорони прав інтелектуальної власності для компанії Maxus, що працює в Україні.

2. Запропонуйте напрямки забезпечення економічної безпеки інноваційної діяльності українського підприємства, що конкурує з виробниками з КНР.

3. Обґрунтовано запропонуйте можливі заходи захисту інтелектуальної власності української компанії, що планує виходити на ринки ЄС та США з інноваційною продукцією.

ТВОРЧЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

З рейтингу 50-ти інноваційних компаній світу обрати одну. Для неї необхідно:

1. Стисло охарактеризувати основні інновації, вказати до якого технологічного укладу вони відносяться.

2. Охарактеризувати стан інноваційного розвитку компанії, вказати (або обґрунтувати) напрями інноваційного розвитку, охарактеризувати фактори, що вплинули та впливають на інноваційний розвиток цієї компанії.

3. Охарактеризувати організаційну форму інноваційної діяльності компанії. Провести оцінку інформаційно-комунікаційних технологій, що використовуються в компанії.

4. Обґрунтувати, які елементи інноваційної інфраструктури можуть бути корисними компанії. Які заходи державної підтримки (тієї країни в якій розташована компанія) можуть стосуватися інноваційної діяльності компанії.

5. Охарактеризувати Національну інноваційну систему країни, у якій розташований головний офіс компанії.

6. Визначити особливості маркетингу інновацій у досліджуваній компанії та запропонувати можливі напрями його удосконалення. Стисло розписати зміст етапів інноваційного циклу для однієї з основних інновацій компанії.

7. Охарактеризувати стратегію або бізнес-модель інноваційного розвитку досліджуваної компанії. Запропонувати заходи щодо її можливого покращення.

8. Описати інноваційний потенціал і механізми фінансового забезпечення інноваційного розвитку досліджуваної компанії.

9. Визначити можливі ризики в інноваційній діяльності досліджуваної компанії та запропонувати заходи для управління ними.

10. Охарактеризувати управління інтелектуальною власністю у компанії.

Список 20 інноваційних компаній у 2016 році:

1. Apple
2. Samsung
3. Google
4. Microsoft
5. Toyota
6. IBM
7. Amazon
8. Ford
9. BMW
10. General Electric
11. Sony
12. Facebook
13. General Motors
14. Volkswagen
15. Coca-Cola
16. Hewlett-Packard
17. Hyundai
18. Honda
19. Audi
20. Daimler

Одну з цих компаній можна вибрати для індивідуального завдання.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

1. Поняття інновацій, їх вплив на економічну систему.
2. Особливості інноваційної діяльності.
3. Охарактеризуйте типи розвитку економіки.
4. Зміст та ознаки економічного зростання.
5. Причини економічних циклів.
6. Охарактеризуйте взаємозв'язок економічних циклів та інновацій.
7. Роль інновацій у теорії "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва.
8. Положення теорії інновацій Й. Шумпетера.
9. Класифікація інновацій.
10. Особливості інноваційного процесу.
11. Основні поняття інноваційного розвитку.
12. Напрямки інноваційного розвитку організації.
13. Етапи інноваційного циклу.
14. Показники рівня інноваційного розвитку на макроекономічному рівні.
15. Показники рівня інноваційного розвитку підприємства.
16. Чинники інноваційного розвитку підприємства.
17. Ефекти інноваційної діяльності.
18. Інформаційні ресурси для оцінки рівня інноваційного розвитку.
19. Венчурне підприємство.
20. Організаційні форми НДДКР.
21. Зв'язок інновацій, досліджень та виробництва.
22. Організаційні форми інноваційного розвитку.
23. Формування та функціонування нових організаційних структур: регіональні науково-технологічні центри; технопарки; технополіси.
24. Організаційні форми науково-технічної кооперації.

25. Поняття інформаційного суспільства та його головні ознаки.
26. Особливості інноваційної економіки.
27. Взаємозв'язок економіки знань та інноваційної економіки.
28. Основні напрями глобального перетворення економіки.
29. Поняття інформаційних технологій та інформаційних комунікацій.
30. Глобальні комунікації в інноваційній сфері.
31. Особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації.
32. Ринок інновацій: поняття та особливості функціонування.
33. Інноваційна інфраструктура: елементи, функції.
34. Форми передачі технологій на ринку інновацій.
35. Нормативно-правове забезпечення діяльності інноваційних підприємств.
36. Особливості державного регулювання інноваційної діяльності.
37. Закордонний досвід державного регулювання інноваційного розвитку підприємств.
38. Форми та інструменти державної підтримки інноваційної діяльності.
39. Національна інноваційна система: поняття, типи, моделі.
40. Складові Національної інноваційної системи.
41. Чинники ефективності функціонування Національної інноваційної системи.
42. Життєвий цикл інновацій. Варіанти інноваційного циклу.
43. Поняття та завдання маркетингу інновацій.
44. Дослідження та прогнозування попиту на інновації.
45. Дифузія інновацій.
46. Маркетингові стратегії подолання споживчого опору інноваціям на ринку.
47. Стратегії інноваційного розвитку підприємства.
48. Способи та методи активізації інноваційної діяльності на підприємстві.
49. Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту.

50. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства.
51. Інноваційний потенціал підприємства.
52. Оцінка складових інноваційного потенціалу.
53. Управління інноваційним потенціалом підприємства.
54. Механізми фінансування інноваційних проектів.
55. Система фінансування інновацій та інноваційної діяльності.
56. Ризики в інноваційній діяльності: зміст, причини та види.
57. Управління ризиками в інноваційній діяльності.
58. Захист інтелектуальної власності: поняття, об'єкти, інструменти.
59. Управління інтелектуальним капіталом підприємства.
60. Економічна безпека інноваційної діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / За ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
2. Малюта Л. Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства : навчальний посібник / Л. Я. Малюта. – Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2016. – 232 с.
3. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 308 с.
4. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.
5. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга». – Київ : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324с.
6. Конспект лекцій з дисципліни „Управління інноваційним розвитком” / Укладачі: С. М. Ілляшенко, О. А. Біловодська. – Суми : Вид-во СумДУ, 2006. – 129 с.
7. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
8. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – К. : Академвидав, 2006. – 464 с.
9. Бубенко П. Т. Конспект лекцій з курсу «Інноваційний розвиток підприємства» / П. Т. Бубенко, М. С. Владимірова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 138 с.

Допоміжна

10. Геєц В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєц, В. П. Семиноженко. – Харків : Константа, 2006. – 272 с.
11. Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник / За заг.ред. проф. О. І. Волчкова, проф. М. П. Денисенка. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 662 с.
12. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку : монографія / В. В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.
13. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посібник / М. А. Йохна. – Київ : Вид-во центр «Академія», 2005. – 400 с.
14. Ілляшенко С. М. Товарна інноваційна політика : підручник / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 281 с.
15. Керівництво з управління інноваційними проектами і програмами організацій : монографія / Переклад на українську мову під редакцією проф. Ф. О. Ярошенка. – К. : Новий друк, 2010. – 160 с.
16. Онікієнко В. В. Інноваційна парадигма соціально-економічного розвитку України / В. В. Онікієнко, Л. М. Ємельяненко, І. В. Терон ; за ред. В. В. Онікієнка. – Київ : РВПС НАН України, 2006. – 480 с.
17. Синергия пространства: региональные инновационные системы, кластеры и перетоки знания / отв. ред. А. Н. Пилясов. – Смоленск : Ойкумена, 2012. – 760 с.
18. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації : монографія / [М. А. Латинін, С. В. Майстро, В. Ю. Бабаєв та ін.] ; за заг. ред. д. держ. упр., проф. М. А. Латиніна. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. – 312 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку. Ключові поняття інноваційного розвитку	5
Тема 2. Вимірювання рівня інноваційного розвитку. Комунікації в інноваційній сфері	6
Тема 3. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	8
Тема 4. Державна підтримка інноваційного підприємства. Національні інноваційні системи	10
Тема 5. Маркетинг інновацій	12
Тема 6. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Інноваційний потенціал підприємства	14
Тема 7. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Ризики в інноваційній діяльності	16
Тема 8. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності.....	18
Творче індивідуальне дослідне завдання для самостійного виконання.....	19
Питання до іспиту з дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства».....	22
Рекомендована література.....	25

Навчальне видання

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації для студентів,
що навчаються за спеціальністю
051 – Економіка (для всіх форм навчання)
(українською мовою)

А в т о р - у п о р я д н и к Бабаєв Валерій Юрійович

В авторській редакції
Комп'ютерний набір *В. Ю. Бабаєв*

Підписано до друку 20.05.2018. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Ум. друк. арк. 1,63. Обл.-вид. арк. 1,56.
Тираж 100 пр. Зам №

План 2017/18 навч. р., поз. № 6 в переліку робіт кафедри

Видавництво
Народної української академії
Свідоцтво № 1153 від 16.12.2002.

Надруковано у видавництві Народної української академії
Україна, 61000, Харків, МСП, вул. Лермонтовська, 27.